

Simply Jesus
A New Vision of Who He Was, What He Did and
Why He Matters
N.T. Wright
HarperOne 2011

Anmeldt af **Peter V. Legarth**

N.T. Wright (NTW) har en ufattelig arbejdskapacitet. Han udgiver bøger på stribe, holder foredrag verden over, udtaler sig til radio og TV osv. Der er generelt set en friskhed over ham. Han gnistrer af energi og engagement, omend han også til tider kører på rutinen og gentager sig selv og bliver lidt forudsigelig. Jeg oplevede ham ved en konference i november 2010, hvor han holdt en stor forsamling ivrigt lyttende. For mig var han spændende at lytte til. Forventningen til ham var derfor stor, da jeg igen i november 2011 havde chancen for at være en af hans tilhørere, men han var ikke helt den samme. Han manglede efter min vurdering den ildhu og uforfærdethed, som jeg havde erfaret tidligere.

Det var derfor med en vis spænding, men også med forventning, at jeg i november 2011 købte hans nye bog *Simply Jesus. A New Vision of Who He Was, What He Did and Why He Matters*. Jeg vil skynde mig at sige, at jeg ikke er blevet skuffet. Man fornemmer her det engagement, som kendetegner NTW, hans originale tænkning, hans gode illustrationer af de bibelske anliggender osv. Hans sprog er mundtligt; det

er levende, causerende. Og typisk for NTW er de mange afbrydelser med indskudte sætninger i parentes og med tankestreger. Der forekommer umådeligt mange citater fra GT og NT, og der er ofte tale om lange citater.

NTW's engagement manifesterer sig på flere fronter. Han sammenligner situationen med et voldsomt stormvejr, hvor vindstød slår igennem fra flere verdenshjørner. Han afgrænser sig med denne billedtale over for en udbredt skepticisme inden for bibelforskningen, men også over for en såkaldt konservativ kristendom. For det tredje udgør kompleksiteten i almindelig historisk tilgang til den historiske Jesus ifølge NTW et problem (s. 13-14, 20).

Jeg vil kommentere NTW's afvisning af "konservativ" kristendom. Jeg forstår til fulde, at det er vanskeligt at håndtere en situation, når man som NTW på den ene side står for en klassisk kristen position i spørgsmålet om blandt andet den historiske Jesus og evangeliernes fremstilling af Jesus, og på den anden side må se sig angrebet fra kredse, hvor han givetvis ikke havde ventet det. Det er nedslående, når

det at stille historiske spørgsmål bliver udlagt som et knæfald for rationalismen.

Anliggendet hos NTW er at fremhæve, at det helt afgørende i NT's beskrivelse af Jesus er, at Jesus er konge (s. 5), og det væsentligste element i Jesu prædiken er forkyndelsen af Guds rige. Igen og igen bliver det af NTW slået fast, at evangelierne handler om, hvorledes *God became king on earth as in heaven* (s. 149). Den afgørende anklage imod Jesus var, at han var jødernes konge (s. 116). Der er i evangelierne andre vigtige bestemmelser af, hvem Jesus var, men det mest centrale er, at Gud / Jesus er kongen. Jesus opfylder ikke jødernes forventninger til en konge. Jesus redefinerer kongedømmet (s. 5), men pointen er ikke desto mindre, at Jesus er den sande konge. Evangeliet handler ikke (primært) om, hvorledes et menneske kommer i himlen, men om at Gud bliver konge (s. 144-145).

NTW's fremstilling rummer tre dele. I første del bringer NTW en del baggrundsmateriale på banen. NTW redegør for sit ærinde: Jesus er kongen. Gennem Jesus er Gud vendt tilbage til sit folk for at føre folket tilbage fra eksilet – et eksil som Israel fortsat levede i trods bosættelse i Palæstina (s. 35). Løfterne var ikke gået i opfyldelse, selvom folket var vendt tilbage fra Babylon. Men gennem Jesus gik de profetiske løfter i opfyldelse. Gud var vendt tilbage til Israel.

Løfterne i de profetiske skrifter var, at Gud vil vende tilbage til sit folk og oprette sit kongedømme. Men teksterne rummer også ord om Davidsønnen (Ez 34; Ps 2). Pointen er, at Gud vil oprette sit kongeherredømme gennem den davidiske konge (s. 54). *God is now in charge, and he is in charge in and through Jesus* (s. 55).

NTW indleder anden del i fremstillingen med at påpege, at Israel levede af fortællingerne, de sang sangene, de fejrede Guds store gerninger i historien, og det blev de ved

med trods den historiske virkelighed. Israel genoplevede Exodus og levede i en forventning om at være part i en ny Exodus.

Dette Exodus-motiv rummer følgende elementer: (a) De onde magter, (b) en udvalgt leder, (c) Guds sejr, (d) redning gennem et offer, (e) et nyt liv, (f) Guds nærvær, (g) det forjættede land. Jøderne var af den overbevisning: *What God had done before God would do again* (s. 65). Jesus knytter til ved dette Exodus-motiv. Jesu beretning er: *When he was talking about God taking charge, he was talking about a new Exodus* (s. 66).

Jesus forbinder desuden sit virke med eksilmotivet. Jesus tilgav syndere. Tilgivelse var vigtig, for det var et tegn på, at eksilet var slut. Indtil da havde Guds folk været *unredeemed, unrescued, and unforgiven* (s. 73). Men tilgivelse betød, at eksilet var slut (s. 73). Det var *rescue from a sin-caused exile* (s. 79).

Ifølge NTW spiller kongemotivet som sagt en vigtig rolle i fremstillingen af Jesu virke. Ligesom de øvrige, der påstod at være *jødernes konge*, gik Jesus ind i en kamp, men hans kamp var med Satan. Det første slag blev vundet ved fristelsen i ørkenen; efter denne sejr kunne Jesus proklamere tilstedeværelsen af Guds rige. Det endelige slag skete ved Jesu død.

Værd at bemærke er skildringen af tempelrensningen, der slet ikke er en rensning af templet, men udtrykker dom over templet. Generelt er det kongen, der har myndighed over templet. Det gælder også tempelaktionen i Jerusalem. Jesu handling er ifølge NTW en kongelig handling (s. 127).

Især tre tekster i GT er vigtige for at forstå evangeliernes beskrivelse af Jesus: (1) Es 40-66 (Herrens Lidende Tjener), (2) Dan (Menneskesønnen) og (3) Zak (JHWH vil blive konge). I disse tekster findes vi tre vigtige elementer fra Exodus-motivet: *The*

wicked pagan nations who fight against God himself and his people; the failed Jewish leadership, and God himself coming to do what nobody else can do (s. 165).

Spørgsmålet bliver på den baggrund, hvorfor Jesus måtte dø, når hans opgave var at proklamere, at Gud er blevet konge. Svaret er, at Gud havde lovet at vende tilbage for at oprette sit kongerige, og det gjorde Gud nu i Messias og som Messias, i Jesus af Nazareth og som Jesus af Nazareth (s. 169). *Israel's God was acting through him, in him, as him* (s. 170). Da Gud vendte tilbage til sit folk, kom han som Messias og som Tjeneren. Og det er netop tjenerens opgave at dø. *Jesus's vocation to be Israel's Messiah and his vocation to suffer and die belong intimately together* (s. 173). Samtidens jøder ventede et rige uden et kors. Nutidens kristne prædiker et kors uden et rige, men rige og kors hører netop sammen i Jesu forkyndelse og virke (s. 173-174).

Der er givet mange tolkninger af Jesu død, men det vigtige er, at Jesu død er *the ultimate means by which God's kingdom was established* (s. 185). Jesu opstandelse er begyndelsen på den nye verden (s. 191). Guds rige er nu introduceret i kraft og herlighed, på jorden og i himlen (s. 193). *This is the real beginning of the kingdom* (s. 193).

I fremstillingens tredje del skildrer NTW Jesus som den nutidige hersker over verden. Pointe er bønnen: *Komme dit rige på jorden som i himlen*. Hvorledes ytrer det sig, at Jesus er konge? Svar er: Gud / Jesus regerer altid gennem mennesker (s. 212).

Jesus frelser mennesker for gennem dem at regere over verden. Konkret finder dette herredømme sted igennem kirken, som er Jesu krop (s. 217-218). Regeringsmåden kommer for eksempel til udtryk gennem saligprisningerne, der ikke illustrerer, hvorledes et menneske kommer i himlen, men hvorledes Gud regerer: Gennem fattige i Ånden, sagtmodige osv. Gud regerer gennem den slags mennesker (s. 218). På den måde er Guds rige og korset også forbundet i nutiden.

Så vidt NTW. Hans bog vækker sine steder til modsigelse eller i hvert fald spørgsmålstegn. Efter min vurdering underbetoner NTW forståelsen af Jesu død som en stedfortrædende straffidelse. Er der dækning for at sige, at den afgørende pointe er, at Jesus gennem sin død tilvejebringer Guds rige? Jeg savner hos NTW en mere overbevisende argumentation for det synspunkt.

Desuden er det uklart for mig, om Guds rige ifølge NTW er en virkelighed også uden for kirken, uden for frelsens rige (s. 231). Når det er sagt, vil jeg føje til, at det er særdeles inspirerende at læse NTW's bog. Den har et klart apologetisk anliggende over for skepticisismen, for eksempel vedrørende Jesus (s. 58-59). Den er henvendt til det tænkende lægfolk, der er kommet på afstand af kirke og kristendom. I denne sammenhæng hedder det: *Jesus is unavoidable* (9). *With Jesus, it's easy to be complicated and hard to be simple* (4).